

Participatie & asielzoekerscentra

e-zine

Bron: Directie Voorlichting

}} Tertium

Introductie

Met de inwerkingtreding van de Spreidingswet ligt er een extra uitnodiging aan gemeenten om zich actief in te zetten voor opvang van asielzoekers. Maar aan de komst van een asielzoekerscentrum (azc) zijn veel vraagstukken verbonden. Zo moet u nadenken over praktische vragen zoals waar, wanneer en voor wie er opvang mogelijk is. Tegelijkertijd wilt u inwoners en diverse betrokken organisaties op het juiste moment betrekken bij de plannen voor de opvang. Hoe pakt u dit aan?

Dat de participatie rondom azc's niet altijd goed gaat, hebben meerdere gemeenten al ervaren. Van Den Hoorn tot Houten en van Alkmaar tot Enschede: het protest is niet uit de lucht. Gelukkig zijn er ook voorbeelden van gemeenten waar de participatie goed of in ieder geval zonder protest verloopt. Dat zagen we onder andere in de gemeenten [Bunnik](#) en [Hilversum](#). Ook hebben protesten regelmatig [meer oorzaken dan alleen antipathie tegen de opvang](#).

Vraag is nu: waardoor gaat het participatieproces in de ene gemeente wel en in de andere minder goed? Dat bespreken we in dit e-zine. We maken hierbij gebruik van beschikbare wetenschappelijke literatuur over de komst van azc's en van onze eigen ervaring met het organiseren van participatie. Daarnaast hebben we begin 2024 een enquête gehouden onder 102 gemeenteambtenaren en raadsleden uit heel Nederland over hun ervaringen. Al met al een rijkdom aan informatie.

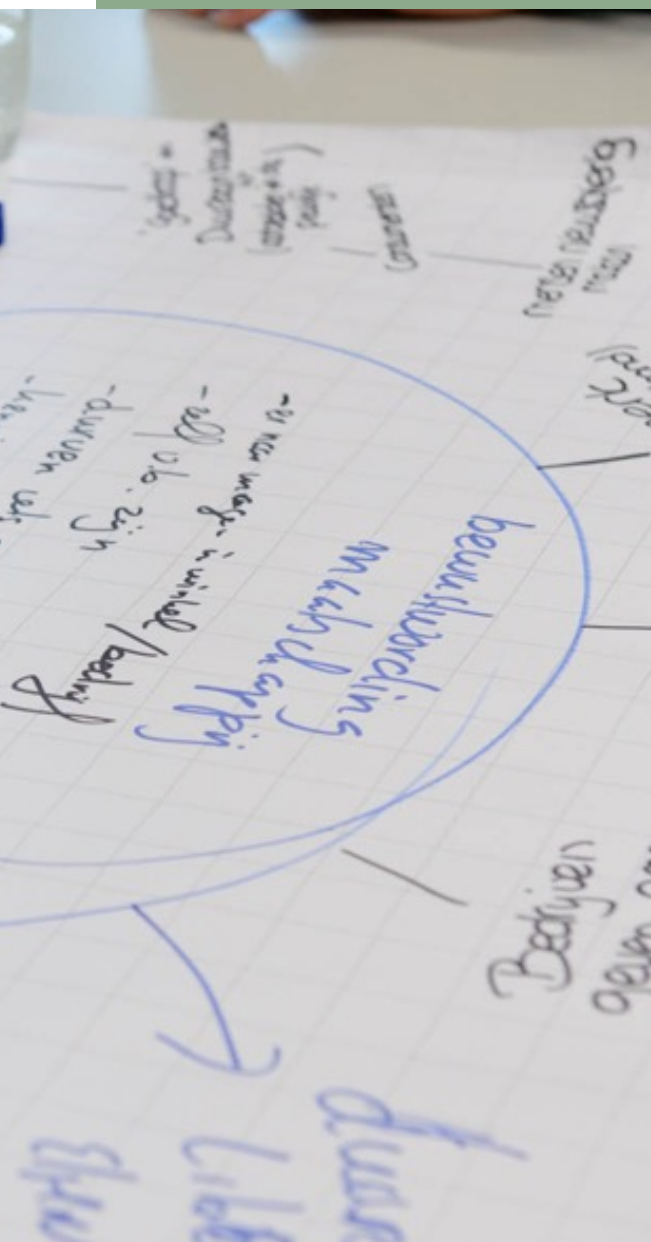
Veel plezier met lezen!

Namens team Tertium,
Menno van der Veen, Nynke Verhaar, Kirsten Huisman
Amsterdam, april 2024

Belangrijkste vondsten

- I. De Spreidingswet raakt aan fundamentele opvattingen over hoe gemeenten zouden moeten zijn en hoe mensen kunnen samenleven.
- II. Veel gemeenteambtenaren vinden participatie belangrijk.
- III. Participatie is meestal effectief bij de komst van een asielzoekerscentrum.
- IV. Mensen die dicht bij een opvanglocatie wonen, denken niet negatiever over opvang.
- V. Een azc heeft rust en lokale betrokkenheid nodig.
- VI. Transparantie, duidelijke communicatie en betrouwebaarheid zijn belangrijk voor een goede relatie met de bewoners.

Hoe werkt de spreidingswet?

- Met de [Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen](#) (ook wel: de Spreidingswet) verandert de situatie rondom opvang van asielzoekers.
- Gemeenten krijgen een wettelijke taak om asielopvangvoorzieningen te bieden.
- Doel van de wet is de opvang van asielzoekers evenwichtiger te verdelen over het land. Dit gaat 'bottom-up', dus verdeling start bij de gemeenten zelf: zij maken een provinciaal plan.

- Voldoet het plan niet aan de opgave? Dan worden in de tweede fase de overige plekken verdeeld over de gemeenten, op basis van inwonertal en sociaaleconomische status.

Dit proces is weergegeven in het onderstaande figuur. Meer over hoe dit in zijn werk gaat, leest u in deze [VNG-presentatie](#).

Figuur 1: Stappen verdeling asielzoekers op basis van Spreidingswet

Voorbeeld succesvolle participatie

Waar: Gemeente Vijfheerenlanden

Doel: “In eerste instantie was het doel van de participatie om inwoners te informeren. Tijdens de opvangperiode ontwikkelde de participatie zich tot samenwerken en samen zoeken naar kansen voor de kern en de asielzoekers.”

Aanpak: “We hebben verschillende informatieavonden georganiseerd en er was wekelijks openbaar overleg met een groep sleutelfiguren. In Vianen is ook direct geschakeld met ondernemers. Tijdens de informatieavonden hebben we zorgen en vragen van inwoners opgehaald. Onze rode draad: Vijfheerenlanden wil een veilige plek bieden aan hen die dat nodig hebben, maar staat ook aan de lat voor een prettige leefomgeving voor haar inwoners”

Waarom effectief: “We gingen het gesprek aan met direct betrokkenen en niet met de hele gemeente. Ook konden inwoners konden alle meningen en verhalen delen zonder oordeel. Bovendien hebben we ons gehouden aan basale afspraken rondom de opvang en waren benaderbaar.”

Bron: coa.nl

Bron: Gemeente Vijfheerenlanden

Mythen rondom opvang van asielzoekers

Er is binnen de EU en ook in Nederland veel onderzoek gedaan naar de opvang van asielzoekers en de komst van asielzoekerscentra. Het beeld dat naar voren komt uit die wetenschappelijke literatuur is regelmatig anders dan het beeld dat heerst in de samenleving. Graag ontkrachten we hierbij vier van die mythen.

1. Nederlanders zijn het niet eens met gedwongen opvang van asielzoekers.

Uit [onderzoek van Citisens](#) onder een panel van 25.000 Nederlanders blijkt het tegendeel. Bijna driekwart van hen (73%) vindt het goed dat de overheid via de Spreidingswet gemeenten kan dwingen om asielzoekers op te vangen (Citisens, 2024). Daarnaast geeft ruim twee derde van de panelleden aan dat hun mening over de opvang van asielzoekers in het afgelopen jaar niet is veranderd. Van de groep die wél is veranderd van mening, is een meerderheid negatiever over asielzoekers gaan denken (55%).

2. In dorpen is geen draagvlak voor opvang van asielzoekers.

In kleine, landelijke gemeenschappen binnen 10 kilometer afstand van asielzoekerscentra is er vaak meer draagvlak voor asielzoekerscentra dan het lijkt. Dit komt naar voren uit een survey van Aslan Zorlu (2016) onder vier Nederlandse gemeenten. Eenzelfde beeld komt naar voren uit onderzoek in Italië en Frankrijk (Bevilacqua, 2022). Ook kan (kleinschalige) opvang dicht bij dorpen en kleine steden bijdragen aan betere integratie.

Het beeld van 'veel lokaal verzet' ontstaat waarschijnlijk door het protest van een relatief kleine groep tegenstanders. Deze tegenstanders hoeven niet eens lokale bewoners te zijn (Zorlu, 2016). In een nader onderzochte gemeente bleek dat een kwart van de inwoners dacht dat andere inwoners problemen hadden met de komst van asielzoekers. Terwijl er in de praktijk nauwelijks tegenstand was (Kuppens et al, 2020).

Bron: Stadsarchief Amsterdam, Directie Voorlichting

3. Hoe dichterbij een asielzoekerscentrum iemand woont, hoe negatiever het beeld van vluchtelingen.

Ook deze mythe klopt niet. Sterker nog: het is juist omgekeerd. Mensen die dichterbij een asielzoekerscentrum wonen, hebben een positievere mening over asielzoekers dan zij die veraf wonen (Achard et al, 2022; Dekker et al, 2020; Kuppens et al, 2020; Schmidt et al, 2023). De mate waarin geprotesteerd wordt tegen een opvang, vertroebelt dus het beeld van hoe inwoners over asielzoekers denken.

In Duitsland worden al langere tijd azc's toegewezen op inwonertal en sociaaleconomische status. Maar ook daar zorgt de komst van een azc niet voor een negatiever beeld van asielzoekers. Dat gebeurt alleen als het aantal asielzoekers buitenproportioneel toeneemt (Deiss-Zelbuig&Remer, 2022).

4. Tegenstanders van opvang zijn bang dat dit hun baan zekerheid beïnvloedt.

Mensen die het geen goed idee vinden dat er langdurig asielzoekers bij hen in de buurt worden gehuisvest, zijn vooral bang dat dit zorgt voor langere wachtlijsten voor huurwoningen (73%). Ten opzichte van 2023 is ook de reden 'ze zorgen voor onveiligheid' relatief vaker gekozen (67% i.p.v. 55%). Slechts 9 procent van de mensen denkt dat de komst van asielzoekers ten koste gaat van werkgelegenheid (Citisens, 2024).

Daarbij is goed om te realiseren dat 'tegenstand' rondom asielzoekers ook samenhangt met maatschappelijk ongenoegen. Als er dus lokaal verzet is tegen asielzoekers en azc's, kan dat een oorsprong hebben in ongenoegens over de stand van het land, niet alleen over migratie (Kuppens et al, 2020). Überhaupt kunnen verhalen die lokaal leven van grote invloed zijn op hoe gemeenschappen reageren op de komst van asielzoekers (Segers, 2021). En daarmee op hoe het participatietraject verloopt.

Voorbeeld kleinschalige participatie

Waar: Gemeente Doetinchem

Aanpak: “Sinds de zomer van 2022 is er in Doetinchem een noodopvang voor vluchtelingen. Dit heeft er gestaan tot zomer 2023, er was crisishulp voor 225 mensen en 75 plekken voor alleenstaande minderjarige vluchtelingen. Voor de opvang hebben we een open dag gehouden en iedereen goed geïnformeerd. Ook zijn er plannen voor een langdurige opvang van asielzoekers, in combinatie met sociale huurwoningen.”

Resultaat: “Het gaat eigenlijk heel goed. De sfeer in de opvang is goed, en daarbuiten ook. Er is veel steun uit de omgeving; mensen willen helpen en brengen spulletjes. Er is echt weleens iemand niet blij, maar grosso modo gaat het goed.”

Waarom effectief: “Het heeft wel degelijk geholpen dat ik zonder twijfels heb gezegd dat we dit gaan doen. Op een humane manier, die ook voor de omgeving te dragen is. Ik [burgemeester Mark Boumans] heb de buurt beloofd dat ik verantwoordelijk ben. Als er iets niet goed gaat, ben ik aanspreekbaar en kan ik er iets aan doen. Een lokaal aanspreekpunt is cruciaal.”

Kleinschalige opvang

Het COA zegt het volgende over kleinschalige opvang:

- Voorheen was vanwege de kosten kleinschalige opvang geen optie.
- Vanwege groeiend draagvlak in de samenleving voor kleinschalige opvang zijn er nu volgens het COA twee mogelijkheden:
 1. een kleine locatie in de buurt van een azc (azc-dependance, met begeleiding en voorzieningen vanuit een hoofdlocatie);
 2. een kleine locatie los van een azc (zelfstandig met beperkte eigen voorzieningen en begeleiding).
- Kleinschalige opvang is wel duurder (door onder andere bouwkosten en onderhoud) en er kunnen minder diensten aangeboden worden.

Meer hierover leest u [op de website van het COA](#).

Zoals u hiernaast kan lezen, heeft de gemeente Doetinchem positieve ervaringen met dit soort kleinschalige opvang. In deze gemeente is draagvlak voor de opvang, dankzij de kleinschaligheid en het bestuurlijk lef dat de burgemeester heeft getoond door als centraal aanspreekpunt te fungeren.

Positie van de opvang: wat heeft het azc nodig om er te komen?

Wat heeft een azc eigenlijk nodig? Een nuttige denkstap is om je voor te stellen dat een asielzoekerscentrum een soort persoon is, een organisme met behoeftes. Dit helpt om participatie-thema's te vinden en te selecteren.

Als wij ons de behoeftes van een azc voorstellen, komen we tot de volgende elementen:

- Rust
- Openheid (geen hek eromheen)
- Voldoende woonoppervlak
- Betrokken omwonenden

Die behoeftes vertalen we in de volgende vraag:

Hoe zorgen we ervoor dat een azc een rustige veilige omgeving biedt met voldoende oppervlak, die aansluit op de directe omgeving en een goede relatie heeft met omwonenden?

Als we de vraag vanuit het azc formuleren, komt er meer nadruk te liggen op de relatie van de opvanglocatie met de omgeving, en minder op politiek debat.

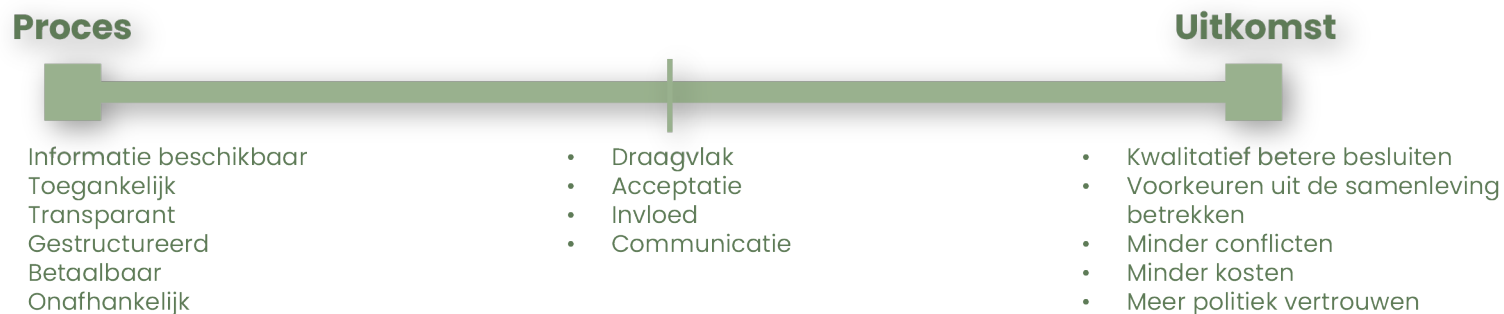
Bron: Stadsarchief Amsterdam

Belangrijkste onderwerpen voor de participatie

Voordat u aan het participatieproces begint, wilt u natuurlijk weten waarover uw inwoners graag met u in gesprek willen. Uit de enquête en uit ons literatuuronderzoek komt naar voren dat betrokkenen vooral een antwoord zoeken op de volgende vragen:

- Praktisch informatie: hoeveel vluchtelingen komen er, met welke demografie, op welke plek en voor hoe lang?
- Besluitvorming, termijn en procedures: wanneer zet de gemeente welke stappen rondom de komst van het asielzoekerscentrum? En wanneer kunnen we waar meepraten, inspraak hebben, bezwaar maken?
- Samenleving: hoe waarborgt de gemeente rust en veiligheid?
- Leefbaarheid: hoe zorgt het coa/de gemeente voor humane opvang?

Dit zijn vragen die bij betrokkenen leven. Maar daarnaast speelt ook de mate en vorm van participatie. Wilt u hierin vooral aandacht besteden aan het proces (informerende – ideeën ophalen) of gaat het u om samen toewerken naar een bepaalde uitkomst (meedenken). Deze focus bepalen we doorgaans aan de hand van onze 'participatie-as'.

Bij projecten die veel weerstand oproepen, is het belangrijk om veel aandacht te besteden aan de proceskant van participatie. Het participatieproces moet klip-en-klaar zijn, zodat mensen het gevoel krijgen dat ze de kans hebben gehad om deel te nemen.

Is er een onderwerp waarover de meningen minder zijn gepolariseerd? Dan past ook een proces dat zich meer richt op de uitkomst. Denk aan iets als een omgevingsvisie of een gebouw dat een nieuwe functie krijgt. Dan kunt u zorgen dat de mening van betrokkenen tot uiting komt in wat de gemeente gaat bouwen of ontwikkelen.

Aanbevelingen

Wat werkt wel en wat werkt niet bij participatie rondom opvang van asielzoekers?
De volgende aanbevelingen bieden een handreiking.

Tip 1: Breng opvattingen van de omgeving van tevoren in kaart.

Laat u niet verrassen door hoe dingen leven in de omgeving. Bij de mythen hebt u al kunnen lezen dat de verhalen die spelen in een dorp of wijk, een rol kunnen gaan spelen bij de ontvangst van asielzoekers. Daarbij is van invloed hoe besluitvormingsprocessen in het verleden zijn verlopen. Maar hoe krijgt u zicht op die verhalen? Voorafgaand aan het participatieproces kunt u bijvoorbeeld aan de hand van een enquête of interviews informatie ophalen bij inwoners. Ook kunt u buurtregisseurs wijkkoffies laten organiseren. Op pagina 15 van dit e-zine leest u welke vragen u aan inwoners en uzelf kunt stellen. Op basis van deze 'participatiescan' (ontwikkeld door Menno van der Veen) kunt u de participatie vervolgens gaan vormgeven.

Tip 2: Hanteer 'radicale transparantie' als uitgangspunt.

Er is een centraal informatiepunt nodig waar alles over het proces en de plannen staat, zoals een website of een plek op iBabs. De informatie moet ook toegankelijk zijn voor mensen die niet dagelijks ambtelijke stukken lezen. Alle gemeente- en raadsinformatie en de diverse opvattingen bundelt u dus op één punt. Zo probeert u te voorkomen dat mensen de indruk krijgen dat er 'gesjoemeld' wordt en dat u informatie of cijfers achterhoudt. Voor de participatie is het van groot belang dat mensen het gevoel krijgen dat het proces eerlijk verloopt.

Tip 3: Een inloopavond werkt vaak beter dan inspraakavond.

Tijdens een inloopavond ontstaat namelijk veel meer een sfeer van delen en communiceren dan van 'afrekenen'. Inspraakavonden hebben de neiging om te resulteren in geschreeuw of een dynamiek van 'wij tegen zij'. Bij gevoelige onderwerpen zoals azc's is informatie delen van groot belang – inloopavonden bieden daar meer en toegankelijker mogelijkheden voor (online én offline). Mensen kunnen in gesprek en hun opvattingen delen. Deze opvattingen krijgen vervolgens een plek op een website of in een digitale nieuwsbrief.

Tip 4: Organiseer participatie met een kleine groep (verankerde) vertegenwoordigers.

Dan ga je aan de slag. Wat u daarbij probeert, is een kleinere groep vertegenwoordigers van verschillende belangen aan tafel te krijgen. Zij gaan zich intensiever bemoeien met het proces. De participatie moet zich daarbij richten op wat collectief leeft rondom de plek en het asielvraagstuk van de gemeente. Succesvolle participatie hangt daarbij

samen met het actief breed betrekken van lokale verbanden. U benadert dus niet alleen inwoners en ondernemers, maar nodigt ook bijvoorbeeld scholen, sportclubs, lokale belangenverenigingen en platforms uit om te participeren. Zij kunnen meedenken over hoe er enthousiasme kan ontstaan voor het 'project' asielzoekerscentrum en wat zij daaraan kunnen bijdragen. In het beste geval zorgt u er zo voor dat een grotere groep eigenaar wordt van een positieve campagne rondom het project.

Tip 5: Creëer dubbele ruimte voor participatie.

Grofweg zijn de belangen die betrokkenen verdedigen bij participatie rondom azc's te verdelen in twee groepen.

- A. Enerzijds heb je mensen die bezorgd zijn over de impact van een azc: wat doet het met de veiligheid, hoeveel overlast gaan we krijgen? Deze groep biedt u ruimte om na te denken over wat nodig is. Wat kan de gemeente doen om zorgen weg te nemen? Hoe wil deze groep dat de veiligheid gemonitord wordt?
- B. Anderzijds is er een groep die asielzoekers zoveel mogelijk wil betrekken bij de samenleving. Het asielzoekerscentrum moet geen zwarte doos binnen de gemeente worden en moet 'zachte grenzen' hebben. Dat betekent dat mensen er in en uit kunnen lopen en actief deel kunnen uitmaken van sportverenigingen, het dorpsleven, etc. Deze groep denkt mee over hoe dat gerealiseerd kan worden.

Volgens ons is het belangrijk om ruimte te bieden aan denkrichtingen. De onderliggende morele discussies mogen de betrokkenen daarbij zelf voeren. De gemeente creëert via de participatie ruimte om de opvattingen kwijt te kunnen.

Tip 6: Ga onderwerpen die omstreden zijn, niet uit de weg.

Vaak hebben mensen een oordeel over de meningen die geventileerd worden bij participatie. Denk aan de zorgen over veiligheid, diefstal en hangen op straat. Handelen naar dit oordeel (zoals de vooroordelen ontkennen) heeft niet zoveel zin. Over het algemeen is er een zelfcorrigerend vermogen als mensen daadwerkelijk en concreet met elkaar in gesprek gaan. Probeer daarom niet moraliserend te zijn en onderwerpen tot taboe te verklaren. Het is namelijk belangrijk ruimte te geven aan politieke emoties over hoe de maatschappij er volgens de participanten eigenlijk uit moet zien. Dan kan ook duidelijk worden waarover bepaald verzet gaat. Je stuurt aan op met elkaar in gesprek gaan, in plaats van uit te gaan van morele vijanden die het gesprek polariseren.

Tip 7: Bied ruimte om mee te denken over een uitnodigende omgeving.

Mensen willen graag meedenken over hoe de opvang ook een prettige leefomgeving wordt. Bij een asielzoekerscentrum is vaak ruimte voor iets als een stadsmoestuin of een sportveldje. Mensen zijn opmerkelijk creatief in het meedenken over dit soort voorzieningen. Als u de kans hebt, laat u ook de (toekomstige) bewoners van het azc meedenken over hoe het ingericht moet worden. De participatie is een kans om mensen te betrekken bij hun directe omgeving en daarover medeverantwoordelijkheid te geven.

10 ontwerp vragen voor
participatie rondom azc's

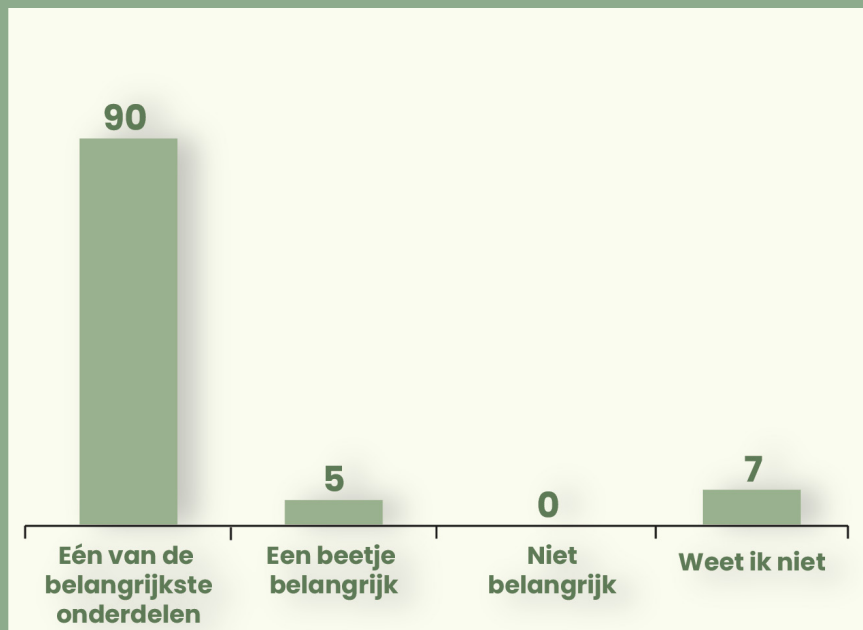
Vraag	Toelichting
1. Welke verwachtingen leven er?	Hebben omwonenden al verwachtingen door wat jullie als gemeente (of andere instanties) in het verleden hebben gedaan? Is er teleurstelling over eerdere projecten?
2. Is de rolverdeling duidelijk en gedragen?	Is duidelijk welke rol betrokken partijen hebben in het participatietraject? Inwoners, ondernemers, belangenverenigingen, gemeente, ... ?
3. Hoe zien deelnemers dat hun input van waarde is?	Wat verwacht u als gemeente van bewoners, organisaties en ondernemers? Hoe worden hun inspanningen beloond of erkend?
4. Is de planning realistisch?	Zorg dat de planning aansluit op wat mogelijk is binnen het proces, maar óók op wat de omgeving aankan.
5. Hoe flexibel is het participatie-traject?	Hoeveel ruimte is er om in te spelen op nieuwe ideeën voor het participatieproces? Immers: soms werkt iets niet, soms ontdekt u pas tijdens het proces wat wel werkt.
6. Wat is nodig om te participeren?	Kan iedereen die dat wil ook iets inbrengen in het traject – of zijn daarvoor extra middelen nodig, zoals meer uitleg van de context?
7. Hoe sluit u aan op de cultuur van de wijk, het dorp, de gemeenschap?	Wat is kenmerkend voor de partijen waarmee u in gesprek gaat over het asielzoekerscentrum – is er een bepaalde cultuur waarmee je rekening moet houden?
8. Waarop hebben de deelnemers invloed?	Waar gaat het enkel over informeren en wanneer is er ook sprake van invloed? Welke invloed is er op een besluit? Wat kunnen ze bijdragen aan het proces of de uitkomst?
9. Hoe creëer je solidariteit binnen het project?	Hoe creëert het proces een gevoel van solidariteit, wat maakt het 'hun asielzoekerscentrum'? Is het mogelijk om van deelnemers ambassadeurs van het azc te maken?
10. Hoe verloopt het proces?	Waar kunnen deelnemers ja en nee tegen zeggen en zijn er meerdere momenten van ja of nee?

Enquête

In aanloop naar een webinar over participatie en de Spreidingswet hebben we begin 2024 een enquête gehouden onder 102 gemeente- en provincied medewerkers over hun ervaringen met participatietrajecten rondom de huisvesting van asielzoekers.

Participatie

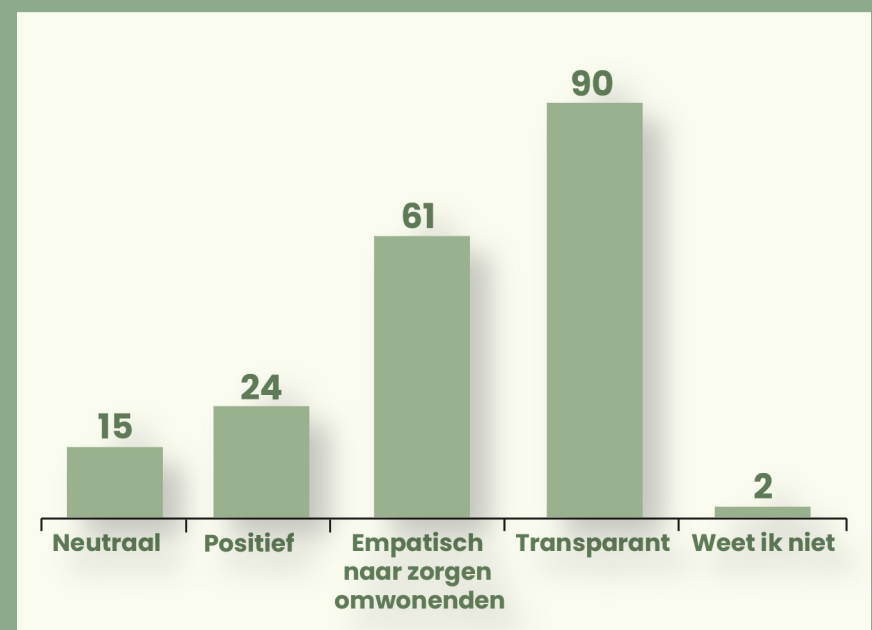
Gevraagd werd om aan te geven hoe belangrijk de gemeente-ambtenaren het vonden om inwoners van de gemeente te betrekken bij ruimtelijke verandering. Bijna alle respondenten, 88%, gaven aan dat een van de belangrijkste onderdelen van een ruimtelijke verandering te vinden.

Figuur 3: Hoe belangrijk vindt u het in het algemeen dat bewoners betrokken worden bij veranderingen in hun omgeving?

Communicatie over azc's

De respondenten gaven aan dat zij transparantie (88%) en empathie naar de zorgen van omwonenden (59%) heel belangrijk vonden in de communicatie rondom de komst van een asielzoekerscentrum. Maar een significante groep (24%) vond ook positiviteit over de komst van het azc effectief.

Figuur 4: Wat is volgens u de meest effectieve manier om te communiceren over asielzoekerscentra?

Voor- en tegenargumenten

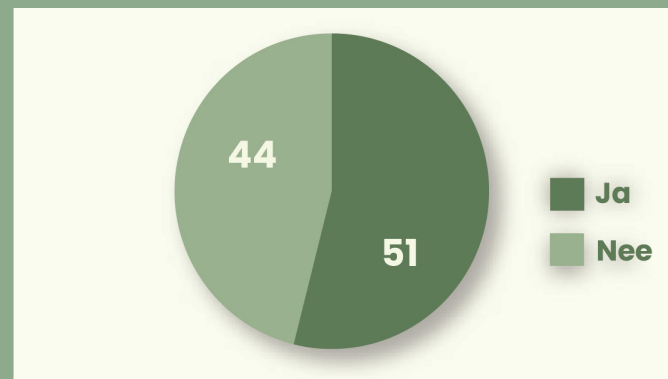
We vroegen respondenten om aan te geven wat de meest gehoorde argumenten van de bewoners van hun gemeente zijn vóór of tegen de huisvesting van asielzoekers. Dit was een open vraag die zij in hun eigen woorden konden beantwoorden. Wij hebben deze antwoorden samengevat tot een aantal categorieën. Veruit het belangrijkste voorargument is dat men vindt dat asielzoekers hulp nodig hebben, omdat ze niet voor niets gevlucht zijn. Het meest voorkomende tegenargument gaat over angst voor onveiligheid en criminaliteit, en ook het tekort aan huizen voor eigen inwoners werd vaak genoemd.

Voorargument	Aantal keer genoemd
Het zijn vluchtelingen, ze zijn niet voor niets gevlucht en verdienen hulp	21
Verlichten van de landelijke crisis	20
Verantwoordelijkheid nemen	13
Humaniteit	8
Druk vanuit nationaal beleid	6
Overig: dit deden onze voorouders ook, verlichten arbeidskrapte, we hebben het goed in Nederland, als het ons overkomt willen we ook hulp	

Figuur 6: Wat zijn de meest gehoorde argumenten **voor** de opvang van asielzoekers in uw gemeente?

Ervaring met participatie over azc's

Van de respondenten heeft 54% wel eens participatietrajecten georganiseerd over de huisvesting van asielzoekers.

Figuur 5: Heeft uw organisatie participatietrajecten georganiseerd over de huisvesting van asielzoekers?

Tegenargument	Aantal keer genoemd
Onveiligheid / angst / criminaliteit	31
Huizentekort onder eigen inwoners	27
Overlast	19
De gemeente is al vol	8
Het zijn gelukszoekers / de grenzen moeten dicht	9
Overig: NIMBY, deze gemeente doet al genoeg, daling huizenwaarde, andere cultuur, ten koste van groen, locatie ongeschikt	

Figuur 7: Wat zijn de meest gehoorde argumenten **tegen** de opvang van asielzoekers in uw gemeente?

Hoe zag de participatie eruit?

De participatietrajecten die respondenten hebben georganiseerd, waren vaak algemene bijeenkomsten, waarbij iets meer dan de helft informeren als doel had en de rest meedenken. Een aantal respondenten haalden ook input op uit kleinere specifieke groepen in een klankbordvorm of voerden individuele gesprekken met direct omwonenden.

Soorten participatie	Aantal keer genoemd
Informatiebijeenkomst	16
Bewonersbijeenkomst	12
Klankbord	9
Individuele gesprekken	3
Enquête	3

Figuur 8: Hoe zag dit participatietraject eruit?

Uitkomsten		Aantal keer genoemd
Positief	Verhelderend, meer begrip, meer draagvlak, minder weerstand, meer vrijwilligers in de opvang	19
Negatief	Veel onrust, totale weerstand, WOO verzoeken	7
Nog onbekend	Veel van de projecten liepen nog	12

Figuur 9: Wat waren de uitkomsten van de participatie?

Uitkomsten participatie

De uitkomst van de participatie was voor 19 van de 51 projecten positief. Standpunten van beide kanten werden verhelderd en/of er ontstond meer begrip en draagvlak onder de inwoners. 7 projecten hadden een negatieve uitkomst, waarbij de participatie juist meer onrust veroorzaakte. Dit kwam bijvoorbeeld doordat de media eerder het nieuws naar buiten bracht dan de gemeente.

Conclusies

Uit de enquête bleken een aantal opvallende zaken. De gemeente- en provincemedewerkers hechten veel belang aan participatie en bijna iedereen is het erover eens dat transparantie een essentieel onderdeel is van de communicatie rondom azc's. Uit de voorbeelden van de respondenten kwam ook naar voren dat aandacht voor lokale context belangrijk is bij een participatietraject voor een azc. De sociale geschiedenis en de bestaande verhoudingen in een gemeente kunnen de uitkomst van een participatietraject beïnvloeden. In het opzetten van participatie raden veel respondenten aan om hiermee rekening te houden in de participatie.

B r o n n e n

- Achard, P., Albrecht, S., Ghidoni, R., Cettolin, E., & Suetens, S. (2022). *The effect of exposure to ethnic minorities on ethnic preferences*. *European Sociological Review*, 38(2), 219-233.
- Bevilacqua, S. A., & Bertaux, D. (2022). Asylum Seekers in Small Villages: Spatial Proximity and Integration in Italian and French Villages. *Borders in Globalization Review*, 4(1), 29-40.
- Citizens (februari 2024). *Nederlanders negatiever over asielzoekers dan in 2023, maar wel steun voor de spreidingswet*. Geraadpleegd op 11 maart 2024 via <https://www.citizens.nl/panel/nederlanders-negatiever-over-asielzoekers-dan-in-2023-maar-wel-steun-voor-de-spreidingswet>
- Deiss-Helbig, E., & Remer, U. (2022). Does the local presence of asylum seekers affect attitudes toward asylum seekers? Results from a natural experiment. *European Sociological Review*, 38(2), 219-233.
- Dekker, R; Geuijen, K; Oliver, C; (2020) Niet toegeven maar teruggeven bij protest: Effecten van beleid bij vestiging van een asielzoekerscentrum in Utrecht. *Bestuurskunde*, 29(3), 24-33.
- Kuppens, T., Gootjes, F., Boendermaker, M., Gordijn, E., & Postmes, T. (2020). *Ongenoegen, migratie, gastvrijheid en maatschappelijke onrust*. WODC.
- Schmidt, K., Jacobsen, J., & Iglauer, T. (2023). Proximity to refugee accommodations does not affect locals' attitudes toward refugees: evidence from Germany. *European Sociological Review*, jcad028.
- Segers, I. B. (2021). New neighbours or a security threat? The role of local stories in anti-asylum seeker centre mobilization in the Netherlands. *International Communication Gazette*, 83(1), 48-62. <https://doi.org/10.1177/1748048519883514>
- Zorlu, A. (2016), Attitudes toward Asylum Seekers in Small Local Communities. *Int Migr*, 55: 14-36. <https://doi.org/10.1111/imig.12296>

Colofon

Dit is een uitgave van Tertium

Redactie

Menno van der Veen
Kirsten Huisman
Nynke Verhaar

www.tertium.nl

}}} Tertium